

Zondag 31 januari 1915 – enige editie

Voor de geïnterneerde Belgische soldaten.

Gelijk wij kortgeleden hebben medegedeeld, heeft een commissie te Zwolle zich ervoor ingespannen, om zoveel in haar vermogen is aan de geïnteresseerde Belgische soldaten nuttige afleiding te bezorgen. De commissie heeft veel voldoening van haar werk, doch er blijft natuurlijk voor de geïnterneerde manschappen nog veel te doen. Er is thans daarom een Belgische commissie in wording, die hoopt, naar en wellicht in samenwerking met de Zwolse commissie, ten bate van de geïnterneerden te kunnen werkzaam zijn.

Een tweetal leden van die commissie, gedelegeerden van de gemeente Brussel, hebben ons een en ander medegedeeld van de plannen van deze commissie, die zal werken onder beschermheerschap van de Belgische gezant te 's Gravenhage, baron de Fallon.

Deze commissie zal zich, althans aanvankelijk, vooral het lot van de geïnterneerde ambachtslieden onder de Belgische soldaten aantrekken. Hier ligt dan ook een taak gereed, die beter dan door Hollanders door Belgen kan worden vervuld.

Ledigheid en verveling is voor iedereen schadelijk, doch wel in het bijzonder voor ambachtslieden, omdat zij door gebrek aan bezigheid gemakkelijk hun vaardigheid in hun handwerk kunnen verliezen. Nu heeft het de Belgische heren getroffen, dat de wijze van uitoefening van de ambachten hier te lande en in België in mening opzicht verschilt. Er zijn in België allerlei gebruiken, gewoonten en behoeften, die hier niet bestaan, waardoor een leiding van Belgische deskundigen bij de verschaffing van bezigheid aan Belgische vaklieden, allicht voor deze mensen meer vrucht zou kunnen dragen,

dan bij leiding door Nederlanders het geval zou kunnen zijn. Immers, eerst daardoor zal de zo hoogst wenselijke aanpassing aan Belgische werkwijzen en gewoonten kunnen verkregen worden.

De heren, die gisteren bij ons op bezoek waren, hebben voor hun plan alle medewerking van de Nederlandse militaire autoriteiten toegezegd gekregen. Zij hebben, met voorkennis van de minister van oorlog, aan de interneringskampen te Zeist en Harderwijk een bezoek gebracht, en waren vol lof voor hetgeen van Nederlandse zijde reeds gedaan was en nog verricht wordt, en hun was van de zijde der militaire autoriteiten, naar zij ons mededeelden, de nodige steun toegezegd, om hun voornemens ten bate van de ambachtslieden, die op een tienduizend worden geschat, ten uitvoer te kunnen brengen.

Dat de taak, die zij op zich hebben genomen, verre van gemakkelijk is, daarvan waren zij overtuigd. Doch, gegeven de welwillende en voorkomende wijze, waarop zij door de militaire autoriteiten waren ontvangen, hadden zij vertrouwen, te zullen kunnen slagen. Aanvankelijk wordt begonnen met de inrichting van tekencursussen, en het plan is dan geleidelijk meer theoretische en vooral ook praktische cursussen te organiseren.

De commissie heeft inderdaad een breed veld van nuttige werkzaamheid - werkzaamheid die niet slechts de geïnterneerden, doch ook België op de duur ten goede zal komen – voor zich, en zal zonder twijfel voldoening van haar arbeid hebben.

De twee opvarenden van de salonboot Administrateur de Badts, die getracht hebben 300 brieven binnen Antwerpen te brengen, zijn door de Duitsers veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf.

Parijs, 30 januari. Het officiële bericht van vanavond elf uur bevestigt dat de Duitsers een groot aantal gesneuvelden ten noorden van Lombardsijde hebben laten liggen.

Parijs, 30 januari. De Franse "ooggetuige" bij de jongste krijgsverrichtingen noemt de grote en kostbare tegenslag, die de Duitsers ten oosten van Ieper hebben gehad, een uiterst belangrijk gevecht, dat de Duitsers nog duurder is te staan gekomen dan de tegenslag bij La Bassée.

Het Belgische leger is met merkwaardige spoed opnieuw ingericht. Zijn artillerie heeft kostbare diensten aan de Fransen bewezen.

Van Duitse zijde.

Berlijn, 30 januari. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung spreekt een bericht in de Telegraaf, behelzend dat de productie van bietsuiker in België dit jaar zeer gering zal zijn, tegen. Bijna alle fabrieken zijn in werking, met name die in Wandre en Hoei, tussen Luik en Namen, die tot de grootste der wereld behoren. Eveneens de raffinaderijen te Tienen.

De Duitse gouverneur van België heeft bepaald dat een zware belasting zal worden opgelegd aan alle Belgen, die vóór 1 maart niet in hun land zijn teruggekeerd. Komen zij niet dan zal beslag worden gelegd op hun bezittingen. Dit wordt uit Havre aan de Daily Telegraph gemeld.

De Belgische regering heeft van haar kant doen weten, dat er wettelijke maatregelen kunnen worden genomen tegen die Belgen, die door dit besluit van de Duitse gouverneur zouden willen trachten zich ten koste van hun uitgeweken landgenoten te verrijken, bv. door aankoop tegen spotprijzen van geconfisqueerde onroerende goederen.

Een bladzijde geschiedenis van Antwerpen.

Antwerpen, 16 januari 1915.

Heden is de honderdste dag ingetreden sedert de Duitse troepen de stad Antwerpen hebben ingenomen.

Nu ons gelegenheid gegund was om de nodige gegevens bij elkaar te brengen en de gewenste tijd om het verloop ervan op enige afstand te overzien, wordt het eindelijk mogelijk om een overzichtelijk relaas te schrijven van de werkelijke toedracht der gebeurtenissen. De feiten staan nog te dicht bij ons, en de omstandigheden zijn er momenteel nog niet naar, om uitvoerige eindbeschouwingen of gevolgtrekkingen toe te laten. Maar dat de feiten in hun onvervalst daglicht worden geplaatst, is om velerlei redenen dringend nodig. Aan de plicht, die feiten mee te delen, mag iemand die in een gezaghebbend blad de pen voert, zich niet onttrekken. Wat ik hier neerschrijf is historie. Het werd uit inlichtingen van verschillende zijden samengebracht. De lezer zal er zich rekenschap van geven, hoe het lot van Antwerpen inderdaad aan een zijden draadje heeft gehangen. Ook kan men er menige onjuiste lezing van de feiten uit verbeteren. Werd er niet ergens beweerd, dat te Antwerpen de havenbevolking aan het muiten was geslagen tijdens het bombardement en aldus de overgave had bespoedigd? Puur verzinzel: de bevolking is ontegensprekelijk kalm gebleven. Wordt er niet verteld, dat de burgerlijke overheid, met name de heer Louis Franck, die als voorzitter van de pas ingestelde intercommunale commissie, op verzoek van burgemeester De Vos, mee de leidende hand aan het roer had geslagen, tegen de inzichten der militaire overheid zou hebben gehandeld? Of nog, dat door een overhaaste overgave der stad het aftrekkende Belgische leger werd ingehaald, en zo de Hollandse grens over moest, om niet in handen van de

Duitsers te vallen? De waarheid is heel anders: zoals uit wat volgt blijken zal.

Op 4 oktober 1914 nam de gemeenteraad, in besloten vergadering, de volgende motie aan: “dat aan de regering en de militaire overheid mededeling zou worden gedaan van de vaste wil der bevolking, dat de verdediging van de verstekte positie van Antwerpen tot het uiterste zou worden voortgezet, met geen andere bekommering dan wat het algemeen nut en de verdediging vergden, en zonder zich door het gevaar voor de personen of eigendommen der ingezetenen te laten weerhouden”.

Op woensdag 7 oktober brachten de ochtendbladen het officiële bericht van de bevelhebber van Antwerpen, dat de beschieting der stad aanstaande was; dit bericht was gedateerd van dinsdag 6 oktober 10 uur 's avonds.

De aftocht van het veldleger begon op 5 oktober. Op woensdag 7 oktober, om 11 uur 's avonds, ving het bombardement van Antwerpen aan. Vrijdagochtend duurde het nog onafgebroken voort, terwijl de stad brandde op een twintigtal plaatsen. Op het stadhuis hield de stadsoverheid zicht sedert het begin der beschieting bestendig op: overdag op de eerste verdieping, waar een paar bommen zeer in de nabijheid terecht kwamen, en 's nachts in de grote kelder, dezelfde nog steeds uit de tijd van de Spaanse furie.

Omstreeks 4 uur in de morgen kwam aldaar het gerucht, dat ons leger aanstalten maakte om de pontbrug over de Schelde te laten springen. Weldra bleek inderdaad, dat het leger, met uitzondering van de bezetting der nog niet gevallen forten, Antwerpen had verlaten met opperbevelhebber en staf. Tevens, dat alle telefoon- en telegraafverbindingen afgesneden waren.

Van genoemd voornemen der militaire overheid was aan het stadsbestuur niets bekend. Kort daarop dreunde de lucht van zware ontploffingen; het waren de pontons der brug die sprongen.

Onder dit gedreun en het geluid van het bombardement vergaderden, onder voorzitterschap van de heer Franck, de volgende notabelen: burgemeester de Vos, baron van de Werve van Schilde, gouverneur der provincie; senator Rijckmans, de schepenen Albrecht, Cools, Strauss, de heer Carlier, beheerder der Nationale Bank, en de consul-generaal van Spanje, de heer Francisco Sebra y Saiz, als deken van het consulaire korps.

Het was 5 uur in de morgen.

Het zal wel niet vaak zijn voorgekomen, dat de burgerlijke overheid van een der machtigste vestingen der wereld voor een even hachelijke taak heeft gestaan.

Twee oplossingen lagen voor de hand: ofwel men zou de gebeurtenissen afwachten, met de zekerheid der voortdoring van het bombardement en de kans op een geweldige aanval misschien; ofwel handelen uit naam van de enige te Antwerpen aanwezige autoriteit, de burgerlijke overheid. Beide oplossingen boden bezwaren. Maar tegenover het bombardement dat voortging, de branden en het gebrek aan middelen om het vuur te bestrijden, viel er niet te aarzelen. Er was geen uur te verliezen. Enige bommen meer en een windvlaag waren voldoende om onherstelbare rampen te stichten. Er dienden onverwijd stappen aangewend om het bombardement te doen ophouden. Tot die prijs alleen kon de stad van een gewisse ondergang gered worden; ondergang die trouwens zonder enig nut voor 's lands verdediging zou zijn geschied.

De toestand werd rijp overwogen en besproken. Eindelijk werd er besloten, dat een afvaardiging, samengesteld uit burgemeester de Vos, de heer Franck, voorzitter, en de heer Rijckmans, ondervoorzitter der intercommunale commissie, waarbij zich de consul-generaal van Spanje welwillend aansloot, zich naar de Duitse opperbevelhebber zou begeven om te trachten het bombardement te doen staken.

Terwijl deze beraadslagingen plaats hadden, was de brug over de Schelde vernield geworden. Het Belgische leger had hiermee voorsprong genoeg om zich in veiligheid te brengen, althans indien van uit de richting Dendermonde de aftocht niet werd afgesneden. Ondertussen woedden de branden en het leek niet mogelijk het gevaar nog te laten verergeren.

Een korte tijd was er in het bombardement een zekere verstillings- waer te nemen geweest, maar toen de afgevaardigden op de hoogte der Warande kwamen, herbegon het met grote heftigheid. Met als enig richtsnoer de sporen der bommen, reden zij rechtstreeks in de richting van waar gevuld werd. Nabij het Nieuwe Park werden, in de onmiddellijke nabijheid van de auto die hen vervoerde, twee mannen gedood.

Op hetzelfde ogenblik werd een der nabij liggende forten der tweede linie levendig door de Duitse artillerie onder vuur genomen. In de tussenruimten der forten waren geen troepen meer aanwezig.¹

¹ Van die tocht door de vuurlinie heen hebben de politieagenten, die met de witte vlag voorop reden, een aardig verhaal gedaan aan een van onze bladen.

De tweede fortelinie voorbij, op de hoogte van de Boomse steenweg, stuitten de afgevaardigden, een paar honderd meter verder op de Duitse voorposten.

Een officier verzocht hen zich te laten blinddoeken. De politieagenten met de witte vlag bleven ter plaatse en de auto reed, door de Duitse troepen heen, een uur lang verder. Te schatten naar de lengte van de rit was er een grote troepenmacht aanwezig. Te Mechelen aangekomen, vernam men, dat het Duitse hoofdkwartier te Tildonk (tussen Mechelen en Leuven) gevestigd was, en daar werd dadelijk de komst der Antwerpenaars aangekondigd. Het was toen half elf.

Een auto met officieren erin reed voor en, niet geblinddoekt ditmaal, volgden de Antwerpse heren de baan naar Tildonk.

Generaal von Beseler, omringd door zijn staf, ontving er de afgevaardigden in het Grote Klooster. De Consul-generaal van Spanje maakte de heren bekend en zette uiteen, dat zij de vertegenwoordigers der burgerlijke macht waren. Hij voegde er aan toe, dat zij kwamen aandringen om staking van het bombardement te bekomen.

Omtrent de nadere toedracht van die eerste onderhandelingen zijn mij geen uitvoerige bijzonderheden ter kennis gekomen; deze zullen natuurlijk later uit de bestaande oorkonden bekend worden.

Alleen moet generaal von Beseler erg opgekeken hebben toen hij zich tegenover uitsluitend burgerlijke autoriteiten bevond, en hij wenste te weten, waar het Belgische leger verbleef. Een vraag, waarop de heer Franck, die namens de parlementairen het woord voerde, verklaarde niet te willen antwoorden.

Ook is mij nog bekend, dat de Duitse opperbevelhebber één der drie onderhandelaars in zijn kamp wilde houden en de twee anderen naar

Antwerpen terug laten gaan om een gevolmachtigd officier te halen, opdat de stad en de forten nog diezelfde avond in zijn bezit zouden zijn. Maar tenslotte gaf hij toe en stelde voor, dat de onderhandelingen te Kontich, dicht bij Antwerpen, zouden worden voortgezet. Meteen vernamen de parlementairen, dat het bombardement was geschorst, van het ogenblik af dat hun aankomst in de vijandelijke linie was gesignaleerd. Dit was dan een eerste resultaat en het te vernemen zal zeker voor hen een opluchting zijn geweest in een uiterst pijnlijk moment.

Tegen vier uur 's namiddags bereikten zij Kontich en de onderhandelingen werden hervat, ergens in een alleenstaande villa, half weggedoken onder verwelkend loof. Het was er doodstil, geen ziel roerde in het verlaten dorp, waar de Antwerpse afgevaardigden terug tegenover de Duitse opperbevelhebber stonden.

Het bleek nu, dat reeds tussen twaalf en één uur, juist om de tijd toen de parlementairen Tildonk bereikten, de Duitse troepen, die geen weerstand hadden gevonden, na de val van fort 5, Antwerpen waren binnengereden.

De stad bevond zich dus reeds in handen van de vijand.

Er werd bepaald dat privaat eigendom en vreedzame burgers en de ontwapende burgerwachten geen letsel te vrezen hadden. Ook dat de politie in handen der stedelijke overheid zou blijven.

Maar nadat men het hierover zonder veel moeilijkheden eens was geworden, werden de onderhandelingen lastiger.

Het gold de overgave van de nog overblijvende forten. Generaal von Beseler wilde de afgevaardigden verplichten om de forten over te geven. Dezen verklaarden, dat de civiele autoriteit te Antwerpen voor het behoud der orde kon instaan en beloven, dat de burgerlijke

bevolking zich niet aan vijandelijke daden tegen de Duitse troepen zou overleveren, maar dat het hun onmogelijk was te antwoorden uit naam van de commandanten der forten.

Eindelijk werd een redactie voorgelegd, waar de eis in werd uitgesproken, dat de forten onvoorwaardelijk zouden worden overgegeven voor 's anderendaags om 12 uur 's middags, en dat ze te dien einde tot overgave zouden gesommeerd worden bij monde van een Duits officier, die zou vergezeld worden door een Antwerps notabele. Geschiedde dit niet, dan zou het bombardement herbeginnen.

De Antwerpse afgevaardigden gaven te kennen, dat zij niet wensten een stuk te ondertekenen, waarin van overgave der forten sprake was. De generaal antwoordde, dat het hem niet mogelijk was daar vrede mee te nemen.

Nadat de bespreking enige minuten geduurd had, nam generaal von Beseler zijn horloge in de hand en verklaarde: "Met het oog op de mij toevertrouwde belangen heb ik tot plicht te handelen. Ik ga u enige minuten laten om te besluiten het document te ondertekenen, ja of neen. Ik geef u mijn woord als soldaat, dat zo gij het niet ondertekent, ik vanavond het bombardement laat herbeginnen, na aan de regimenten die in Antwerpen zijn de nodige orders gegeven te hebben om zich in veiligheid te brengen."

De afgevaardigden bleven alleen. Na onder elkaar beraadslaagd te hebben, besloten zij de conventie te ondertekenen om de voortzetting van het bombardement te beletten, die een ramp zou zijn voor de stad en haar kunstschaten, en zulks zonder enige militaire compensatie.

Maar alvorens te ondertekenen verklaarde de heer Franck aan generaal von Beseler, dat hij toelating verlangde om dezelfde nacht, niet vergezeld, de nog stand houdende forten te bezoeken om vrij aan de commandanten de toestand uit te leggen. Dit werd hem toegestaan.

Rond 7 uur kwamen de afgevaardigden terug te Antwerpen. De stad bood een tragisch schouwspel aan: in de straten geen leven. De nog aanwezige inwoners hielden zich in hun woningen opgesloten, Duitse soldaten overal. Over heel de stad, de gloed der laaiende branden. Op het stadhuis, het oude eerbiedwaardige gebouw, in de fraaie zalen op de eerste verdieping, overal officieren en soldaten, overal de vijand. De Duitse vlag op het stadhuis. In de trouwzaal lagen de Belgische vlaggen door de overwinnaar neergehaald.

Aan het college van burgemeester en schepenen werd verslag gegeven. De conventie van Kontich werd goedgekeurd.

De intercommunale commissie werd bijeengeroepen om, in de bijna ontvolkte stad, in de nachtelijke uren, de talrijke en hoogdringende maatregelen te nemen door de conventie opgelegd inzake rekvisities, automobielen, vaartuigen, enz.

Een groot deel van de nacht werd daaraan besteed, en men zag aanzienlijke kooplieden, rijke bankiers, bekende advocaten, bij het kriecken van de ochtend nog op weg, bellend aan verlaten huizen, om de trachten alles in gereedheid te krijgen op het bepaalde uur en aldus de eerste moeilijkheden te vermijden.

Dezelfde avond, tegen 10 uur, vertrok de heer Franck naar de forten, ondanks de waarschuwing van zijn vrienden, die achtten, dat hij er nooit in zou slagen om de linies van een leger te overschrijden, hetwelk voor de eerste maal onder de wallen van een veroverde stad

kampeerde, en dat hij in de Belgische forten 's nachts groot gevaar liep om op gewerschoten onthaald te worden. De moeilijkheden om de Duitse posten te overschrijven bleken inderdaad groot. De heer Franck kon zich vergewissen, dat al de forten van de tweede linie reeds in handen van de vijand waren.

Na ongeveer drie uur rijden over een afstand van zowat 14 kilometer, bereikte de heer Franck tegen 1 uur 's ochtends een der forten van de eerste linie, te Schoten. Hij werd ontvangen door de commandant en diens adjunct. Hij bracht hen op de hoogte van de toestand.

Uit de beraadslaging bleek maar al te duidelijk, dat uit een militair standpunt, de afzonderlijke forten van de eerste linie, die nog overbleven, geen rol meer konden spelen. Het Duitse leger ophouden was een onmogelijkheid. Nochtans waren de officieren besloten zich niet over te geven, tenzij in geval van absolute nood. Was het gevaar om het bombardement van Antwerpen te laten voortduren zonder nut, niet de meest absolute nood? De officieren verklaarden, dat zij de mededeling van de heer Franck aan de overige forten in het noorden zouden overmaken en met de betreffende commandanten uitgebreid beraadslagen over het te nemen besluit.

De heer Franck keerde tegen half vijf te Antwerpen terug.

Kort daarop, te vijf uur, vergaderden het college en de intercommunale commissie om de delegaties aan te duiden die zich naar de onderscheiden forten zouden begeven ter begeleiding van de Duitse officieren, die ook op de vergadering aanwezig waren.

Bekende figuren uit de hoogste kringen van handel, kunst en politiek, als senatoren Rijckmans en van Peborgh, volksvertegenwoordiger Delvaux, de heren Ed. Bunge, wijlen Ch. Corty, voorzitter der handelskamer, de heren Langlois, Carlier, Fob. Osterrieth, Frans

Franck, stonden daar, met anderen meer, geschaard rond burgemeester en schepenen en de voorzitter der intercommunale commissie, als trouwe Antwerpenaren, handelend uit vrije wil en bereid tot een ondankbare en gevaarlijke taak. Stonden zij niet met hun leven in voor de veiligheid der Duitse officieren, die als parlementairen naar de forten zouden vertrekken? Geen onder hen aarzelde noch weigerde.

De nodige maatregelen vereisten enige tijd. Op het oogenblik toen die gereed kwamen en de afgevaardigden gingen vertrekken werden twee Belgische officieren binnengeleid, die als parlementairen van de overzijde der Schelde waren aangekomen. Het waren generaal Werbroeck en een ander hoog officier.

Generaal Werbroeck verklaarde, dat luitenant-generaal de Guise, opperbevelhebber van Antwerpen, achtende dat de weerstand lang genoeg had geduurd, wenste te vernemen, onder welke voorwaarden de versterkte stelling zou kunnen capituleren.

De Duitse gezant, Fhr. von der Lancken, die daags tevoren van generaal von Beseler te Kontich opdracht had gekregen om de onderhandelingen met de vertegenwoordigers der stad te voeren, in bijzijn van generaal Fhr. Von Schütz, die tot commandant der plaats was benoemd, antwoordde hem, dat te Kontich een conventie was gesloten geworden met de enige autoriteit die ter plaatse gebleven was, nadat de opperste militaire overheid en het garnizoen de stad hadden verlaten.

De heer Franck verklaarde hierop, dat indien generaal Werbroeck inzage wilde nemen van de voorwaarden der conventie van Kontich, hij zich overtuigd hield dat de generaal niet zou aarzelen deze overeenkomst te bekrachtigen.

De gezant Fhr. von der Lancken las de tekst der conventie aan generaal Werbroeck voor. Deze nam kennis van het stuk en verklaarde, dat hij de termen ervan goedkeurde. Hij ondertekende vervolgens het stuk namens generaal de Guise en wel in de volgende bewoordingen:

“Le lieutenant général de Guise, commandant de la position fortifiée d’Anvers, ratifie pour l’ensemble de la position les stipulations de la convention qui précède.

Anvers, le 10 octobre.

Le lieutenant général commandant
Par ordre
Le général major, chef d’état major
Werbroeck.»

Daarna overhandigde generaal Werbroeck geschreven order voor de overgave der verschillende forten en de Duitse officieren en de Antwerpse notabelen vertrokken, voorzien van deze orders.

Tegen de middag keerden de delegaties terug. De Duitse officieren en de notabelen waren eensgezind om hulde te brengen aan de moedige houding der Belgische officieren, die zij nog in de forten hadden aangetroffen. Van het fort te Schoten en van de commandanten der overige forten van het noorden werd vernomen, dat zij de verdedigingswerken hadden onbruikbaar gemaakt en met hun troepen waren afgetrokken voor de komst van de Duitse parlementair.

Wat generaal de Guise betreft, deze, ofschoon hij de middelen en het recht had om zich in veiligheid te brengen, gaf zich ridderlijk op het fort St. Marie over.

Nadat enkele schoten van de linkeroever door enige achtergebleven manschappen naar deze kant van de stroom waren gelost geworden, hebben Duitse kanonnen daar gedurende een korte tijd op geantwoord, trouwens zonder belangrijke schade aan te richten.

Een brug, die de Duitsers trachtten te bouwen over de Schelde, kon niet tot stand komen, vanwege de sterke tij van de oude landstroom. Ook kwamen er die dag, zaterdagmiddag 10 oktober, en volgende dagen slechts weinige Duitse troepen van uit Antwerpen over de rivier, niets meer dan garnizoenen voor de forten op de linkeroever. Maar een aanzienlijker Duitse troepenmacht was reeds over Dendermonde, vóór de val van Antwerpen, het Land van Waas binnengerukt. Deze troepen zijn het, en geenszins de Duitse troepen uit Antwerpen, die aan enige korpsen van het terugtrekkende leger de aftocht afsneden. Dit was gebeurd op vrijdag 9 oktober, omstreeks het middaguur, bij Kwatrecht en Moerbeke, juist om de tijd dat de eerste Duitse krijgslieden Antwerpens grondgebied betraden. Het aldus overvallen deel der Belgische troepen, een hopeloze minderheid, vond toevlucht in Nederland.

Dit is het trouwe verhaal der gebeurtenissen. De lezer kan ze nu met één blik overzien.

Om het leger te redden heeft Antwerpen zich van woensdag elf uur tot vrijdagochtend, met stoïcijnse berusting laten bombarderen, terwijl reeds het grootste deel der troepen, en tenslotte allemaal, haar muren hadden verlaten.

Het is geen gewone zaak onder zulke omstandigheden verantwoordelijkheden, die de uwe niet zijn, te aanvaarden. Door te handelen zoals zij het deden, waar de laatste troepen vertrokken waren, hebben onze stadsautoriteiten onbetwistbaar aan de stad de gruwelen van een verder en nutteloos bombardement gespaard.

Het binnenrukken der Duitse troepen, tussen 12 en 1 uur op vrijdag 9 oktober en de bekrachtiging der conventie van Kontich namens generaal de Guise bewijzen wel, dat de door de burgerlijke overheid gekozen gedragslijn goed was en het energiek ingrijpen een wijze daad. Wie zal niet met dankbaarheid erkennen, dat dit moedig en schrander optreden, in de hachelijkste uren, onze stad voor de ijselijkste der ondergangen heeft behoed?

Ik herhaal tenslotte wat ik reeds eenmaal schreef: “men heeft in bevoegde kringen geweten, dat koning Albert en zijn regering er geen geheim van hebben gemaakt, dat de burgerlijke overheid en de Antwerpse bevolking in de bekende bezwaarlijke omstandigheden geheel hun plicht hebben gedaan”. En de latere geschiedschrijver zal, daar durf ik u gerust de verzekering van geven, de bladzijde die ik u hier stuur in bijzonderheden behoorlijk aangevuld en met erkenning van ieders ware verdiensten, volledig en volmondig bevestigen.

Amerikaanse hulp.

Het heden door ons ontvangen overzicht van het Amerikaanse hulpcomité voor België behelst onder meer opgaven van hetgeen in de weken eindigend 13 en 20 januari uit Rotterdam naar België is gezonden. De hoeveelheden zijn nu niet meer in Amerikaanse tonnen, maar in tonnen van 1000 kilo uitgedrukt. Aan tarwe werd in de genoemde weken verzonden respectievelijk 4622 en 20.356 ton, aan meel 6636 en 2340 ton, voorts nog kleinere hoeveelheden rijst, erwten, bonen, zout, maïs, aardappelen, kleren enz. Er is tot 20 januari nu in totaal 111.713 ton gezonden.

Uit de rekening en verantwoording lopend van 22 oktober tot 23 januari, blijkt dat de afdeling levensmiddelen, die afzonderlijk geadmistreerd wordt, een kas- en banksaldo heeft van 398.079 pond. Het comité schat dat de uitstaande vorderingen voor inkopen

en vrachten met 1.100.000 pond de kasmiddelen te boven gaan. Er worden nog 36 schepen met levensmiddelen uit Amerika hier verwacht tussen heden en de week beginnende op 11 april.

Duitse postambtenaren die naar België worden overgeplaatst, ontvangen boven hun gewone inkomsten een daggeld, dat voor de hogere ambtenaren 40 mark bedraagt, voor ambtenaren met de rang van secretaris 24 mark, voor assistenten 20 mark en klerken 12 mark.

Vrijdagnacht heeft een Duitse schildwacht nabij de wijk "De Valk" (gemeente Sas van Gent) een smokkelaar doodgeschoten, die niet voldeed aan de herhaalde sommatie om halt te houden.